

KAPITEL 4

OM AT SIGE JA TIL HIPPIER, 68'ERE OG KOLLEKTIVISTER

Mange husker 1968 som ungdomsoprørets gennembrud, men for mig skete oprøret allerede i sommeren 1967, da jeg brød med militæret og Lottes borgerlige livsstil. Arbejde var der som bekendt nok af, men værelser til unge var umulige at finde. Når jeg gennemtrawlede værelsesanvisningerne i hele Storkøbenhavn, fandt jeg kun enlige, gamle damers triste, små værelser med delte køkkener og wc'er. I stedet forsøgte jeg så at leje tomme butikslokaler, og i Pilestræde stødte jeg på en haltende, excentrisk antikvitetshandler, som havde en butik i en baggård på Vesterbro, jeg kunne overtage, hvis jeg betalte ham 3.000 kroner under bordet. Jeg husker ikke længere den månedlige husleje, men lokalerne var enormt ulækre, helt sortmalede og med farvet plastik for vinduerne, da de sidst havde været pornobutik og derfor tilmed udstyret med disk og høje barstole. Tidligere havde dette baghus indeholdt en ligkistebutik, hvorfor jeg var så heldig at overtage den med en hel del barnekister, der havde været brugt til opbevaring af den allersaftigste porno, som jeg nu selv kunne forlyste mine kisteglade gæster med. Det var trods alt lidt af et oprør for en præstesøn, da det var inden, pornoen blev frigivet, skønt den slags ikke just interesserede os unge i tiden efter p-pillens frigørelse af vores sexliv. To år senere var alle kvarterets gader, som de første i verden, overplastret med pornobutikker som følge af den konservative justitsministers, Knud Thestrups, eget oprør mod borgerligheden.

Det er ikke helt let for mig i dag at forstå den hurtige forandring, jeg og millioner af unge verden over gennemgik på det tidspunkt. Hvor kom

impulserne fra, hvem påvirkede os, og hvorfor var vi så let påvirkelige? Jeg syntes selv – og fik det hele tiden at vide – at jeg var meget langsom, ja, direkte tunghør, over for signalerne. Jeg blev eksempelvis ved med at være medlem af Konservativ Ungdom og gå til møder med Konservative Studenters formand, Viggo Fischer, mens medlemstallet raslede ned i den periode, som partiet siden har betegnet som sin værste krisetid. Jeg prøvede at holde fast i en eller anden borgerlig anstændighed og følte med min jyske sindighed, at de unge københavnere var alt for flyvske og sværmeriske. Til gengæld var jeg nok mere åben over for mennesker end de fleste og fyldte straks mine lokaler op med alverdens udskud. Og når man flytter sammen med dem, man har fordomme over for, påvirker man hurtigt hinanden, som jeg altid har sagt i mine foredrag.

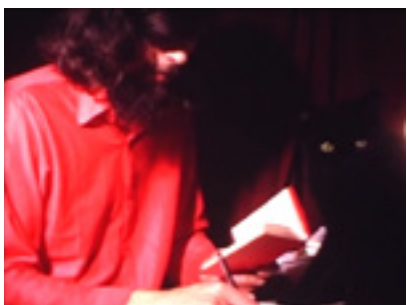
Men først fik jeg samlet lidt bohøve til ligkistebutikken, da vi ikke alle kunne sove i kister. Hos antikvitetshandleren havde jeg fundet en pragtfuld antik Majolika-olielampe, der hang ned fra loftet i lange, sorte metalkæder. I nabogaderne var der masser af marskandisere med sjove, bedagede møbler, hos hvem jeg også fandt nogle antikke fonografer med store tragte og håndsving og et stort udvalg af gamle 45-vinylplader fra His Masters Voice – den med den lyttende hund. Efter noget tid fik jeg overtalt Kjeld, en tilforladelig og farveløs kammerat, til at leje et værelse i forhuset. Jeg var mest interesseret i hans flotte Steinway-flygel, som vi fik transporteret ind i mit ligkistelokale, hvor det fyldte næsten en tredjedel. For mig var det lidt af et Rolls-Royce-statussymbol, og jeg elskede, når Kjeld øvede sig på det, fordi jeg håbede, at jeg på den måde kunne lokke nogle unge, smukke piger fra Musikkonservatoriet til at leje mine andre værelser. Jeg blev dog slemt skuffet, hver gang de takkede nej ved synet af resten af mit cirkus. Eneste varme var en gasradiator, på hvilken jeg havde anbragt to store kvælerslanger i et terrarium, så jeg kunne regulere disse koldblodede vidunderes adfærd ved at skrue op og ned for blusset. Jeg havde også fundet et rødt eger, der drønedede rundt på væggene om natten, efter at jeg havde fået dem tapetseret med brun hessian. Hvordan disse skabninger kom ud af det med den sorte kat, jeg havde arvet fra Ole Wivel, fatter jeg ikke, men vi levede som i en Noas ark meget harmonisk sammen. Da jeg en tid arbejdede i Kødbyen, havde jeg

Vi spiser i olielampens skær og rækker maden op til en logerende i sengen ovenover.

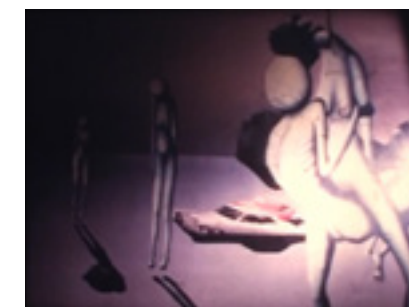
Kjeld underholder på sit Steinway eller Berthe på den ene af fonograferne.

Rød har altid været min yndlingsfarve, og i mange år optrådte jeg altid i rød skjorte ved mine foredrag i USA. Men i de røde 68'ere skulle skjorten nok tolkes anderledes i min smalfilm, når jeg bevidst provokerende sad med Maos lille røde, som jeg dog aldrig læste, og hamrede løs på min store, sorte skrivemaskine.

Midt i denne råhygge havde jeg faktisk et småborgerligt fjernsyn stående ved siden af min seng. Men da diskussionen kørte i medierne om, hvor meget det ville koste samfundet at gå over til farvefjernsyn, malede jeg mit udmærkede sort-hvide tv over med disse farver for at vise, at man godt kunne anskaffe sig "farvefjernsyn", uden at det økonomisk skulle gå ud over de fattige i ulandene, hvis Viet Cong-flag ses foran.

Lars Thomsens "hyggelige" billeder prøvede vi at give lidt mening ved at se dem som symboler på det samtidige folkemord mod vietnameserne.

fået lov til at hjemtage et flot hestehoved, som jeg ville sætte op derinde. Men først skulle kødet udenpå lige rådne, hvorfor jeg lod det ligge ude i gården i flere uger, med det resultat at der snart kom krav om at fjerne lugten fra mit menageri, som var ved at drive overboerne til vanvid.

Snart måtte jeg bygge køjesenge til de mange husvilde, der væltede ind på gulvene om natten. Hvis jeg en dag vil blive husket for noget som helst, vil det uden tvivl blive for straks at gå i gang med at bygge køjesenge for at kunne have så mange overnattende gæster som muligt, hver gang jeg fik mig en ny bolig. Især når jeg som her kun havde ét eneste rum at bo i. Jeg husker ikke at have hørt ordet ”kollektiv”, inden jeg tog til Amerika, så jeg vover at påstå, at jeg selv opfandt det uden at kende begrebet – nøjagtig som mange andre gjorde det i oprørets og bolignødens år, uden at vi tænkte over, at vi var en del af en trend. For samtidig var vi sikkert mere individualister end tidligere generationer, og for at demonstrere vores egenart endte mange af os med at gå i store, tykke fåreskindspelsfrakker fra den finske vinterkrig, skønt disse var beregnet til at se ens ud og gå i ét med sneen – og ikke til at skille sig ud fra pøblen.

I gymnasiets finkultur havde jeg som akademikerbarn været fortvivlet over ikke at kunne følge med arbejderklassens børn, og da jeg var god til tegning, så jeg snarere mig selv som en kommende stor kunstner. Denne borgerskabets diskrete charme kunne det første år aflæses i mine fire butikslokaler ud mod Dannebrogsgade, hvor jeg skiltede mere med kunst end med politik. Jeg tiltrak fra første øjeblik en hel del kunstnere in spe, blandt andre Lars Thomsen, som fik lov til at udstille sine makabre Salvador Dali-inspirerede vanskabninger på mine stuevægge, hvorfra blodige øjne og lemlæstede kroppe stirrede ned på os. Når vi havde nye gæster på besøg, skruede vi stemningen op ved i svag belysning at spille tidens avantgardemusik – Luciano Berios ”Visage” eller Stockhausens nyskabende værker – i hashtågerne. Også andre unge kunstnere, som siden er blev ganske anerkendte, viste deres første kunstudstillinger her, blandt dem billedkunstneren Tom Krøjer og lampedesigneren Erik Mortensen.

Da jeg jo var optaget af den franske nybølge, havde vi sammen med kunstmæcenen John Hunov danmarkspremiere på en Godard-film i

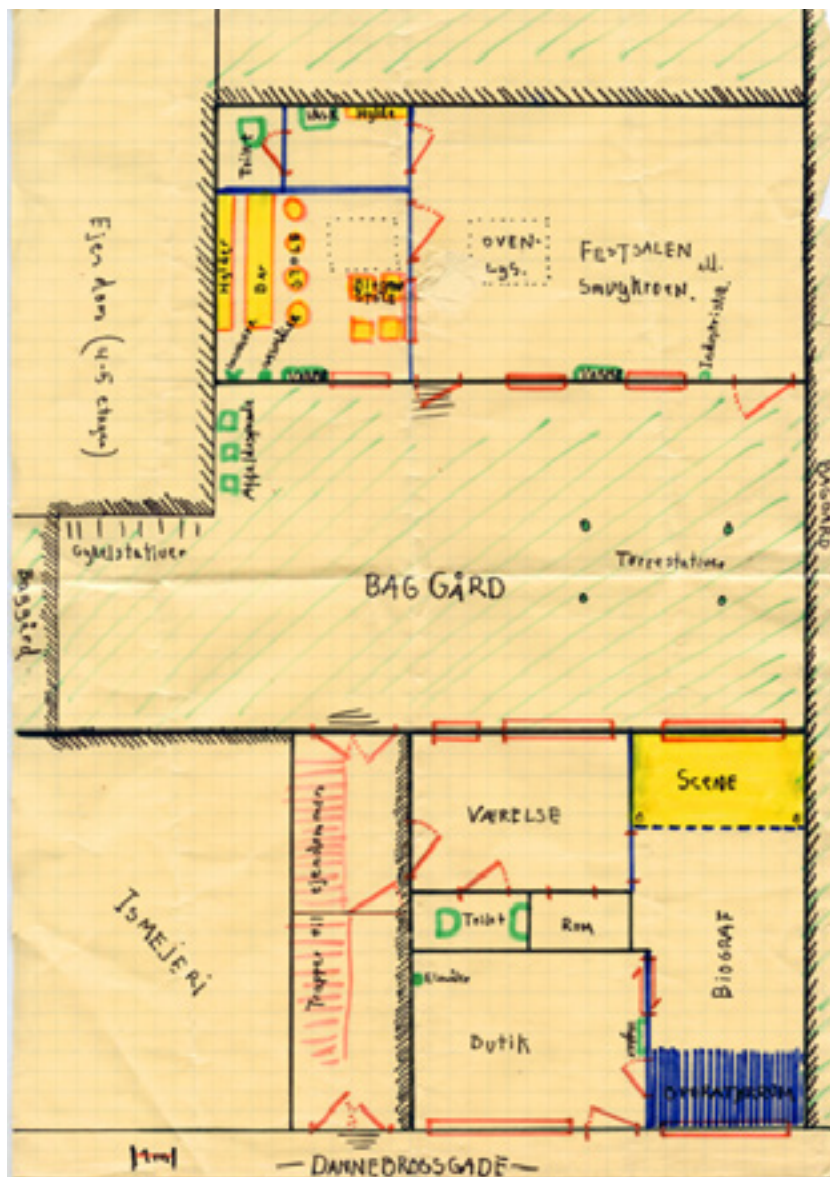
vores lille biograf – der var endnu mindre end ismejeriet inde ved siden af, men med rigtige biografstole, jeg havde fundet i en nedlagt porno-biograf. Vi var nemlig skuffede over, at Carlton ikke ville tage den. Erik Mortensen og jeg er til min overraskelse stadig gode venner, men han var utrolig selvdestruktiv i sin kunstneriske ungdom. Når vi var ude at drikke, kastede han sig altid desperat ud foran sporvogne, så hvordan han overlevede til i dag at lave store udstillinger og designe lamper for Louis Poulsen, er mig en gåde.

Jacobs bule

Jeg glemmer ikke, da der en dag kom en velklædt, veluddannet sort mand – vistnok en afrikaner – som havde set min annonce. Efter et hurtigt kig på mine slumforhold, som jeg i min kulturelle stenalderhjerne forestillede mig måtte være et trin opad fra det, han kom fra i Afrika, drejede han fornærmet rundt og vendte aldrig tilbage. Skuffelsen ramte mig så dybt, at jeg har på fornemmelsen, at mit engagement i de sortes sag allerede startede her. Men bortset fra dem, der lejede sig ind i de fem små værelser, boede alle andre gratis hos mig i mit store baglokale, uden at jeg husker, at jeg nogensinde selv inviterede nogen af dem.

Den første var amerikanske Steve Washburn, som var flygtet for at undgå at blive sendt til Vietnam, og som uden tvivl var den, der påvirkede mig mest i antiamerikansk retning. Han slæbte snart andre velstillede amerikanske Vietnam-flygtninge med sig, og en dag også den kun 18-årige Kristen Godfrey, som han havde mødt hjemløs på Strøget, efter at hun var løbet væk fra sin meget velhavende familie i Canada. Jeg havde dengang ingen anelse om, at denne viljestærke kvinde skulle blive mit livs redning væk fra den nedtur, jeg var ved at grave mig ned i. I første omgang ved at blive kæreste med mig og i kraft af denne ophøjede status straks at gå i gang med at smide så mange af de andre beboere ud, som hun kunne slippe af sted med – blot for at nye hurtigt dukkede op igen.

Forfinet, som hun stadig var på det tidspunkt, brød hun sig nemlig ikke om, at de andre kunne ligge rundtomkring og se os have sex med

Min plantegning over hele menageriet, mens der endnu var bar fra pornobiografens tid i baghuset til venstre. I "festsalen" boede jeg selv med alle mine logerende. Forhusets værelse lejede jeg først ud til klassekammeraten Kjeld, mens kunstnerne fik butikken og biografen. Siden lejede maoisterne sig ind i hele forhuset.

hinanden – nogle af dem tilmed oppe fra den sindrigt opløftede køjeseng, jeg havde bygget over den blå sofa, Lotte og jeg havde købt i vores tosomhed kun et år tidligere. Gennem hashtågerne kunne jeg ikke lige se, at der var et problem. ”Jamen de har jo ingen steder at flytte hen,” protesterede jeg. Men i sit rødhårede temperament begyndte hun sågar at kaste knive efter mig for at få sin vilje. Da jeg ved én lejlighed lynhurtigt dukkede mig, borede kniven sig dybt ind i trævæggen over døren, hvorover jeg også havde ophængt min krykke fra Livgarden som et stolt trofæ fra min sejr over militæret. Med dette truende damoklessværd over mit nu så lykkelige hoved lærte jeg, at de vigtigste af mine keruber livet igennem ofte var dem, der i første omgang angreb mig med ”flammesværd”, pistoler og verbale trusler, i virkeligheden ville mig det godt. Og det lykkedes minsandten Kristen for en kort tid at få de fleste jaget ud ved at true dem med, at de også selv kunne blive naglet fast over døren.

Det var i disse rammer, jeg nu forsøgte at leve op til mine skuffede forældres forventninger om at få en studentereksamen ved at gennemføre den på Statens Studenterkursus. Hver aften ved 17-tiden gik jeg de tunge skridt op ad Frederiksberg Allé til kurset på Mynstersvej, hvor jeg dog lynhurtigt faldt hen i samme ugidelige mønster, som på min gamle statsskole i Esbjerg. Nu med den forskel, at jeg skulle arbejde fra tidlig morgen, da SU først blev indført tre år efter for at afhjælpe ”den sociale ulighed”, som jeg tydeligt kunne se i klassen. Nogle af os knoklede så hårdt dagen lang, at vi nærmest sov i timerne. To tredjedele faldt da også hurtigt fra, og jeg kan ikke andet end beundre dem, der gennemførte. Mest måske Flemming Moesgaard, der arbejdede dagen lang som slagter, men i stedet ønskede at læse medicin. Hvordan han fik tid til lektier midt i sit liv med ægteskab og børn, fatter jeg ikke, men han blev siden overlæge i kirurgi på Herlev Hospital og kom engang til et af mine foredrag på Riget. Og Vagn Alstrup, som tit kom hos mig, blev siden førende forsker og forfatter, inden han i 2015 blev skudt dræbt under et røveri i Afrika.

Hver morgen mødte jeg selv klokken seks i Købbyen, hvor jeg sad i et glasbur dagen lang og tog imod betaling fra slagtere i hele byen. Når jeg dødtræt kom hjem ud på eftermiddagen, var der så overfyldt hos mig,

Det eneste billede jeg har af Steve Washburn, som på to måder fik en omvæltende betydning for mig. Dels ved at slæbe Kristen Godfrey, herover, med hjem og dels ved at bevidstgøre mig om Vietnam.

at det var umuligt at læse lektier, og når jeg igen vendte hjem fra kursus klokken 23, havde de alle drukket og røget så meget, at de festede natten lang omkring min seng. Nu blev mit hjem også et foretrukket sted at hænge ud for mine skolekammerater. De fleste af dem boede nemlig i små, kedelige udlejningsværelser hos ældre damer, hvor de ikke kunne feste. Men to ting undrer mig fra den tid, dels hvordan jeg overhovedet fik tid til at skrive lange dagbogsreferater hver dag, dels hvordan næsten intet af det ydre politiske er nævnt i mine dagbøger. Hver side i dagbogen består af lange opremsninger af, hvem der kom hjem hos mig og drak Præstetanker, Nonneblod og Okseblod (som vinen dengang hed) eller blot øl eller en kop te. Også mine gamle gymnasiekammerater fra Esbjerg, hvoraf de fleste læste på DTU og boede på kedelige kollegier, fandt det interessant at komme hos mig under påskud af at købe hash ”inde i Jacobs bule”.

De fleste af os siden så udskældte 68'ere fortsatte i det ydre med at fremstå med hele den borgerlighed, vi var rundet af. Kun en af dem var lige så langhåret som jeg, ligesom Erni fra min nye kursusklasse i sin barfodede skønheds flagrende hjemmestrikkede kjoler også fremstod ret hippieagtig. Den samme tendens oplevede jeg, da jeg fire år efter

nåede frem til Berkeley, hvorfra så meget af den kulturelle revolution var udgået og havde inspireret os over hele verden, men hvor måske 95 procent af eleverne stadig var dybt borgerlige og blot passede deres lektier præcis som tidligere generationer. Kun musikalsk syntes de at være med på tidens unoder, mens jeg også på det punkt forekom reaktionær, når jeg fortsat spillede mine forældres klassiske musik, såsom Carl Niensens ”Tågen letter”, under deres besøg i mine tætte hashtåger. Jeg følte intet behov for selv at købe den ny tids revolutionerende musik, for mine venner havde alle sammen et demonstrativt behov for at spille den for mig. Om ikke andet for at få mig ud af min vestjyske bondskhed ved at medbringe alle deres egne plader og i tidens deleøkonomi efterlade dem hos mig.

Det var vistnok maoisten Per Bonde, der på den måde efterlod mig mine første to nye plader i bytte for at opbevare noget af hans hash, og jeg er nok ikke ene om at forbinde ungdommens musik med den kæreste, man oplevede den sammen med. Jeg bliver stadigvæk rørstrømsk, når jeg hører ”When a Man Loves a Woman” med Percy Sledge, som jeg forbinder lige så meget med Kristen og 1967, som jeg forbinder Procol Harums ”A Whiter Shade of Pale” med Lotte og 1966.

Jeg vil ikke forsøge sociologisk at skildre denne tid, hvor alle vi 68'ere virkelig begyndte at ændre os, for det har andre allerede gjort. Snarere vil jeg skildre, hvor mange af tidens stereotyper der gik hen over hovedet på mig, der som altid sagde ja til, hvad der kom uden de større refleksioner. En af de stereotype opfattelser går på, hvordan vi alle bollede til højre og venstre, men de fleste af mine skolekammerater levede i lige så faste parforhold som før. For mange unge starter et seksuelt forhold ved et møde i nattelivet, og når jeg tænker over, hvor få natklubber vi havde dengang i forhold til i dag, er jeg ikke i tvivl om, at de unge i dag skejer langt mere ud, end vi 68'ere gjorde det.

Jeg har i mine dagbøger lavet notater om alt muligt. Eksempelvis har jeg noteret alle de 217 biografier, jeg havde set fra barndommens Morten Korch i landsbyens omrejsende biograf til de politiske oprørsfilm, som i høj grad medvirkede til min udvandring til USA. Og der er notater om alle de 20 forhold, jeg havde, fra jeg var 18 til afrejsen som

Med Kristen Godfrey og en tilfældig logerende på affaldsspandene i baggården i efteråret 1967. Jeg har ingen anelse om, hvem der tog disse eneste billeder fra Dannebrogsgade-tiden, da jeg selv kun optog en enkelt smalfilm derfra.

Kristen med nogle af vores gæster ved søerne – i sandhed for der at få lidt frisk luft. Pigen foran var den 16-årige bortløbne norske hippie Anne Louise. Jeg vågnede flere gange, når hun stod og dansede over mig i min seng (uden at jeg havde noget forhold til hende). Pludselig en dag forsvandt hun, og først 50 år senere dukkede hun op til mit foredrag og inviterede mig med hjem.

22-årig. Med kun cirka fem seksuelle forhold om året følte jeg mig igen gået bagud af dansen i forhold til den vilde aktivitet, jeg så omkring mig på de få natklubber. Men det kan ikke kun forklares med, at jeg ikke duede til at danse. Nej, som den bondeknold, jeg var, endte jeg altid konsekvent og tålmodigt med at tage alle dem, de andre ikke ville have. Jeg var for tilbageholdende til at tage et initiativ og stod derfor altid til lige før lukketid klokken fem om morgenen og ventede på, at en eller anden bedugget pige med samme problem tog sig sammen til at gå i kødet på mig. Jeg kunne jo ikke så godt tage en ny date med hjem i mit eget overfyldte slum og demonstrere min fuldemandsimpotens foran så manges øjne. Nej, det spændende for mig var netop at gå på opdagelse i andres mere normale hjem. Her fandt jeg deres livshistorier – i rammer, de selv havde skabt og indrettet i tidens ånd og musik – langt mere attraktive end de ligegyldige seksuelle forhold, der uundgåeligt fulgte med i bevidstløs tilstand hen på morgenen.

Det siger sig selv, at disse kvinder, som følte sig vraget og forkastet, når de smarte, attraktive og intelligente for længst var blevet snuppet af tilsvarende mænd, i høj grad netop følte sig tilovers på grund af de nederlag, de havde lidt i livet. Jeg blev altid så grebet af deres historier om voldtægt, incest og alskens psykiske lidelser, at det ikke just fremmede min seksuallyst. Sjovt nok er der ud for deres navne, alder og problemer i min dagbog i reglen tilføjet ordene L.B., F.B. og A.B., som koder for Laurits Betjent, Fingerbøllet og Andys Bar, hvor vi tabere kunne gå hen og finde hinanden i nattelivet, når de fleste barer lukkede ved et-to-tiden.

Et andet sted, hvor jeg følte mig som den rene fiasko, var på Rudolf Bergs klinik for kønssygdomme i Tietgensgade. For de to-tre gange, jeg havnede der, sad jeg ofte i venteværelset over for de mere attraktive typer, som jeg kunne huske havde vraget mig. Pigerne sad måske lettere rødmende, mens drengene pralede med, at de var ”jubilarer” – det vil sige den hæderstitel, man kunne hæfte på sig selv, når man var behandlet for gonorré syv gange. At man tog så let på det i disse år, inden de mere uhelbredelige seksualsygdomme gjorde deres indtog, siger meget om vores frihed og ubekymrighed, som senere generationer

nok har misundt os. Så selvom jeg i mine senere vagabondår i USA blev nødt til at lære et langt mere løssluppet seksualliv, må jeg nok i bakspejlet erkende, at mit liv har været den rene fiasko, idet jeg aldrig nåede at blive ”jubilar”.

Også eftertidens myter om den seksuelle løssluppenhed i 70'ernes kollektiver, tror jeg, er overdrevet vildt. Jeg nåede kun at se ganske få af disse bofællesskaber, inden jeg tog til USA, men mit indtryk var, at de dér levede i faste parforhold, mens det var på kollegierne, det gik vildt til. Jeg elskede eksempelvis, når min kusine Anne på Grønjordskollegiet inviterede mig til deres abefester, for der havde de alle enkeltværelser, hvor man kunne udfolde sig frit og hurtigt bytte partnere. I min dagbog står derfor forkortelsen G.K., som et af mine bedste scoringssteder, for der kunne jeg låne et værelse, hvis jeg havde en date, som jeg ikke kunne udfolde mig frit med under mit eget slumkollektivs mange øjne. Det største sociale problem, jeg oplevede blandt de kvinder, der scorede mig på G.K., var hos en Kierkegaard-studerende religionsforsker, der erklærede, at hun var nymfoman. Jeg opfattede det som et spændende religiøst problem, da jeg ikke havde hørt ordet i Vestjylland, og lod mig derfor villigt forføre til hendes værelse på tredje sal for at høre mere om det. Hendes lidelse var dog så stor, at det ikke stod i min magt at afhjælpe det. Det havde jeg det så skidt med, at jeg aldrig vendte tilbage til hende og siden hen undgik alle, der mindede mig om hende.

Lisbeth, Linda og ...

En trist regnvejrs morgen i vinteren 1968 stod Kristen Godfrey pludselig op og sagde: ”I think I will go to Italy today, I am tired of the Danish weather.” Jeg spurgte, hvordan denne kun 18-årige pige ville komme derned, da jeg vidste, at hun ingen penge havde. ”Jeg blaffer,” sagde hun og tog derpå af sted. Jeg var målløs, da Italien var noget meget fjernt for mig. Jeg havde kun været der på campingtur med mine forældre efter ugelang kørsel. På den måde var hun den første, ud over Thorkild på højskolen, der lærte mig, at grænser og lande da bare var noget, man krydseg uden penge og problemer.

Pjattet fotoboksbillede med Lisbeth fra 1968.

Mens hun var væk, tog Steve mig med på Pilegården i Pilestræde. I min dagbog er to kvinder optegnet ud for samme dato i januar 1968 under netop P.G., og de var begge medvirkende til at gøre mig til en ægte 68'er ved at skærpe mit sociale og politiske engagement. Den aften kom jeg nemlig til at sidde ved siden af en lille, sød pige med et langt, rødligt hår, der havde brug for at berette sin lidelseshistorie for mig. Linda hed hun. Det var tidligt på aftenen, så jeg undrede mig over, at nogen allerede prøvede at score mig. Det måtte være alvorligt, så jeg besluttede mig for at gå med hende hjem. Men i den anden ende af lokalet sad en usædvanlig smuk pige med kortklippet hår og var stærkt ombejlet af mænd. Hun snakkede løs og nød opmærksomheden, men samtidig smilede hun tværs gennem det røgdækkede lokale til mig, så det ærgrede mig, at jeg allerede havde ladet nogen lægge beslag på mig. Det problem havde Lisbeth, som hun hed, tilsyneladende for længst fundet en løsning på, for på et tidspunkt rejste hun sig med den ene af mændene, hun havde scoret, for at gå. Men på vejen ud kom hun forbi og gav mig et smækkys og en seddel med sit navn og adresse. ”Jeg forventer at se dig igen snart,” sagde hun. Jeg var optimistisk, da jeg fornemmede, at det

kunne blive et seriøst forhold, mens Linda sikkert kun ville blive et af de sædvanlige ”onenightstands”.

Det blev det nu ikke, for den nat fortalte Linda mig om den sociale nød, hun og hendes kæreste havde været i, da de fik et barn sammen, hvilket havde fået ham til at begå et bankrøveri, som han havde fået otte års fængsel for. Senere fandt jeg ud af, at han sad i det fængsel, som Lisbeths far var direktør for. Der er ingen tvivl om, at mit forhold til Linda i hendes lille lejlighed i Jægersborggade på Nørrebro med en skrigende unge ved vores side, ville have været afsluttet efter en enkelt nat, hvis ikke hendes desperation havde vist mig en indtil da ukendt social nød i den laveste arbejderklasse, som jeg hidtil havde været blind for midt i velfærdsstatens grænseløse tryghed og optimisme. Da Linda havde støttet kæresten i bankrøveriet, hvor han havde røvet 45.000 kroner, følte jeg en vis fascination over pludselig at bo sammen med en slags bankrøver og spurgte hende ud om, hvordan de havde planlagt det hele, samtidig med at jeg blot håbede, at Lisbeths far ikke ville løslade ham i utide, så han ville finde mig i sin seng.

Linda følte sig helt alene med barnet, og skønt vi socialt var hinandens absolutte modsætninger, begyndte jeg at hænge meget ud med hende, der hvor hun følte sig hjemme. Ikke mindst i de tilrøgede beverdringer omkring Istedgade, hvor hendes far var hyggepianist for dansende grønlændere og socialt udsatte. Dybden af disse menneskers individuelle problemer var nogenlunde omvendt proportional med deres højrøstede trang til racistiske udsagn om negre, men jeg kunne ikke andet end holde af dem. Det var en verden så forskellig fra den, jeg kendte fra mit tidligere natteliv blandt borgerskabets udskud, og på mange måder føler jeg, at der går en lige linje fra Linda til de mange sorte ”welfare mothers”, jeg siden skulle ende med at bo hos i USA.

Lisbeth var derimod en to år ældre pædagogstuderende, der var blevet forført til kommunisme af en tidligere kæreste, der havde været på Cuba. Jeg kunne godt mærke, at tidens tand var ved at gnave i min tidligere konservative holdning, men derfra og til at gå i seng med kommunismen var immervæk et stort skridt. Og da jeg gennem min halvkriminelle ”indgiftning” med Linda begyndte at få en social indignation,

blev den yderligere skærpet af Lisbeths kategoriske og overbevisende forklaringer. Netop det forbudte i at kunne sige ”min kæreste er kommunist”, havde på en eller anden måde en underlig tiltrækningskraft på mig, selvom Lisbeth aldrig fik mig overbevist. Måske fordi jeg følte, at det mest var et modefænomen blandt de pædagogstuderende, der havde været fascineret af at se, hvor fantastiske børnehaverne var i Tjekkoslaviet med pædagoger, der alle skulle lære at synge og spille, uden at de af den grund blev behårde stalinister.

Det sidste fik jeg bekræftet samme år, hvor vi begge gik i demonstration mod Sovjets invasion og undertvingelse af Tjekkoslaviets eksperiment med ”socialisme med et menneskeligt ansigt”. Lisbeth gjorde mig bedre til at sætte mine oplevelser med Lindas proletariske liv i en politisk sammenhæng, men det siger sig selv, at min fascination over på samme tid at gå i seng med en ”bankrøver” og en ”kommunist” ikke just var befordrende for kærlige, seksuelle forhold. Så på det punkt fejlede jeg nok i forholdet til dem begge ved at se dem som skabeloner og ikke som mennesker.

Mit forhold til Lisbeth udviklede sig dog. Da tiden nærmede sig eksamen efter første år på studenterkursus, var jeg kommet så langt bagud i lektierne, at jeg prøvede at redde eksamen ved at flytte ind hos hende i Jerichausgade på Vesterbro. Men det var som at få fingrene endnu mere i fedtefadet. For vi var her omgivet af Carlsbergs bryggeriarbejdere i de nu nedrevne naboledigheder med tynde skillevægge mellem os. Ikke blot larmede nogle af den tids arbejderklasse døgnnet rundt med højtråbende skænderier, men de festede også ustandselig. Og når bryggeriarbejdere festede, var det ikke med øl, som de kunne drikke ad libitum dagen lang på arbejdet, men med vin og stærkere spiritus.

Da Lisbeth havde fjernsyn, begyndte jeg nu også for alvor at mærke 68-impulserne udefra. Ud over Dubčeks frihedseksperiment med socialismen i Tjekkoslaviet, som smittede venstreorienterede overalt i verden, fik vietnamesernes Tet-offensiv alle til at begynde at tro på, at de virkelig kunne vinde over amerikanerne. Og lige omkring det tidspunkt blev verden slået med rædsel over My Lai-massakren. Mest rystet blev jeg dog 4. april, hvor jeg husker, at vi sad i køkkenet, da vi hørte, at

Martin Luther King var blevet myrdet. Hele min gymnasietid havde jeg fulgt hans og de sortes borgerretskamp, og selv den ellers altid så rapkæftede Lisbeth var fuldstændig målløs. Vi kunne ikke andet end billige det desperate raceoprør, der straks brød ud i hundredvis af amerikanske storbyer, og nu begyndte alle langt ind i de borgerlige rækker at snakke om, at USA var på vej mod fascisme. Ikke mindst foranlediget af alle de demokratier, USA havde væltet og erstattet med militærdiktaturer gennem hele vores ungdom – senest året før i Grækenland med CIA's hjælp. Oven i alt dette kom nu det månedlange majoprør i Frankrig, hvor vi dag efter dag sad fastnaglet foran fjernsynet og fulgte denne nye franske revolution, hvor spændingen i lang tid gik ud på, om de Gaulle ville begå statskup for at bruge militæret til at slå oprøret ned.

Dette studenteroprør spredte sig lynhurtigt til hele verden, også til København med krav som ”bryd professorvældet” og ”medbestemmelse nu”. Skønt hverken jeg eller Lisbeth var studenter, blev vi fuldstændig grebet af stemningen og måtte selv være med i oprøret. Så i stedet for at flytte ind hos hende i et forsøg på at få ro til selv at blive student, var der ingen tvivl om, at bøgerne nu måtte erstattes med brosten og maling. Helt bogstaveligt, for jeg glemmer ikke, hvordan Lisbeth en dag fik skældud på seminariet for at møde op med brosten frem for bøger i tasken, og vi løb nu i pendulfart mellem den amerikanske, den sovjetiske og den græske ambassade, der alle lå i samme område.

Jeg har siden set flere film om, hvad der motiverede millioner af pæne, borgerlige franske studenter til pludselig at gå på barrikaderne. Jeg er ikke i tvivl om, hvorfor vi gjorde det. Når vi til vores fortrydelse ikke svingede sammen seksuelt, kunne vi i det mindste kompensere ved at lave revolution sammen. For ”mindfucke” hinanden kunne vi, når vi sad og drak rødvin i hendes nydelige, røde fløjlssofaer. Ingen kunne som Lisbeth overdrive situationer ved at sætte alting på spidsen, men samtidig se det sjove i dem, når hun genfortalte dem. Mine forældre brød sig ikke meget om hende, da de vist nok følte, at hun med sin charme forførte mig væk fra mine borgerlige pligter. Selvom Lisbeth rent faktisk havde en småborgerlighed i sig, som jeg søgte tilflugt i i en tid, hvor alting var i opbrud.

Fra min smalfilm med Lisbeth, hvor jeg prøvede at indfange hendes forførende, rødmende blik, som jeg elskede.

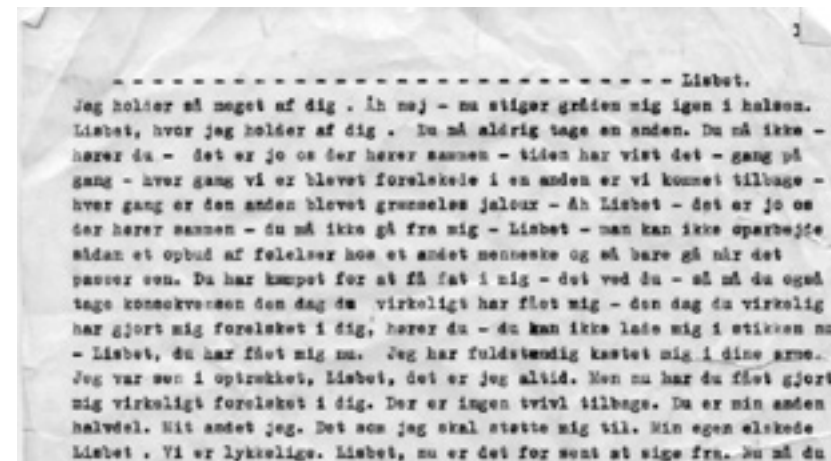
På kanalrundfart med Lisbeth og ”Ole Wivels kat”, som også Lisbeth elskede. Vi var begge knuste, da den efter to år løb væk.

Musikalsk forbinder jeg vores magelige røde fløjlsrevolution med The Velvet Underground og deres sexede bananplade, som vi hørte igen og igen det forår sammen med The Doors' *Waiting for the Sun*. Også Gasolin' kom året efter til at spille en rolle for os på grund af deres berømte første trækvogn, som vi selv havde lånt til at flytte Lisbeths møbler fra Christianshavn til Jerichausgade. Denne Christianshavnerhistorie havde i al fald lidt med vores endelige fald at gøre, for i den sidste tid mødtes vi hver eneste aften efter studenterkursus på Fingerbøllet i

Wildersgade. Det var tidens intellektuelle mødested for blandt andet elever fra den nystartede filmskole i nærheden, der også blev besat under oprøret. Lisbeth, der som de fleste ikke så noget særligt intellektuelt lys i mig, blev snart dybt betaget af flere af disse smarte elever og var ikke til at trække med hjem før lukketid. På det tidspunkt havde hun charmeret sig til så mange øl, at vi i reglen ikke kunne cykle hjem, men måtte gå den lange vej hjem til Carlsberg, efter at solen var stået op, og kun få timer før jeg skulle på arbejde. Mit job var nu i et tæppevaskeri langt ude på Amager, hvorfor jeg måtte cykle samme vej tilbage snart efter hjemkomsten. Det siger sig selv, at det var umuligt at lave lektier på den måde, og snart begyndte jeg at efterlade Lisbeth med hendes hængepartier, som hun i stigende grad fandt undskyldninger for at overnatte hos.

Egentlig burde det i tidens ånd ikke være det store problem. Hyppigt mødte jeg på Fingerbøllet også Kristen, min anden kæreste, som stadig indimellem boede hos mig i Dannebrogsgade, samtidig med at hun boede hos sin anden kæreste, Søren. Så længe de bare ”kom hjem” en gang imellem, kunne denne frihedens deleøkonomi jo fint trives. Men pludselig midt i eksamenstidens i forvejen overvældende følelse af afmagt, kom Lisbeth ikke længere hjem. Havde jeg boet i Dannebrogsgades menneskehob, ville jeg sikkert ikke engang have lagt mærke til det, men her i vores vidunderlige tosømhed var jeg helt uforberedt på den lamrende følelse af ensomhed og blev grebet af stærk jalousi. Jeg begyndte at mane en fantasi op om, hvor meget jeg elskede Lisbeth og ikke ville miste hende. På Fingerbøllet prøvede jeg at overtale hende til at vende hjem, men så hende nu sammen med en fyr, der hed Erik Sløjfebinder. Han boede i en attraktiv lejlighed umiddelbart bag Fingerbøllet med fælles baggård, og bare den tanke, at hun havde erobret vores hotte tilholdssted, gjorde mig ekstra jaloux.

I samme baggård var Erni, min hippieklassekammerat, som jeg samtidig var forelsket i, flyttet ind hos Allan, en ven af min højskoleven Thorkild, da hun omkring samme tid havde forladt sin Lars. I den voksende følelse af, at alle havde rottet sig sammen mod mig, forsøgte jeg gennem Erni at sende budskaber til Lisbeth om at vende tilbage. Jeg begyndte nu i selvmedlidenhed at drikke, og jeg drak mere og mere

----- Lisbeth.
Jeg holder så meget af dig . In nej - nu stiger gråden mig igen i halsen.
Lisbeth, hvor jeg holder af dig . Du må aldrig tage en anden. Du må ikke -
hører du - det er jo os der hører sammen - tiden har vist det - gang på
gang - hver gang vi er blevet forelskede i en anden er vi kommet tilbage -
hver gang er den anden blevet grænsløs jaloux - Ah Lisbeth - det er jo os
der hører sammen - du må ikke gå fra mig - Lisbeth - man kan ikke oparbejde
sådan et opbud af følelser hos et andet menneske og så bare gå når det
passer ven. Du har kæmpet for at få fat i mig - det ved du - så må du også
tage konsekvensen den dag du virkelig har fået mig - den dag du virkelig
har gjort mig forelsket i dig, hører du - du kan ikke lade mig i stikken nu
- Lisbeth, du har fået mig nu. Jeg har fuldstændig kastet mig i dine arme.
Jeg var søn i optøkket, Lisbeth, det er jeg altid. Men nu har du fået gjort
mig virkelig forelsket i dig. Der er ingen tvivl tilbage. Du er min anden
halvdel. Mit andet jeg. Det som jeg skal støtte mig til. Min egen elskede
Lisbeth . Vi er lykkelige. Lisbeth, nu er det for sent at sige fra. Du må du

Dette udkast er nok noget af det mest selvfløbende, jeg nogensinde har skrevet, men det siger lidt om de desperate følelser, jeg pludselig hidsede mig selv op over i de dage. Jeg tror ikke, at jeg nogensinde fik vist det til Lisbeth.

for at få mod til at tage derud. Herefter husker jeg ikke helt, hvad der skete, og har mest fået det fortalt af Lisbeth og de andre vidner. Men i en kæmpebrandert klatrede jeg en nat op på taget over Fingerbøllet og Erik Sløjfebinders hus og kunne fra ovenlysvinduet se dem i sengen under mig. Jeg ved ikke, om det var bevidst eller ej, men de husker, at jeg pludselig kom flyvende ned gennem vinduet som en Batman med glasstumper overalt omkring mig.

Efter chokket fik de med assistance fra gæster på Fingerbøllet med tvang løftet mig ud i en taxa og tog med mig på Rigshospitalets skadestue. Her blev jeg holdt fast af nogle plejere, men rev mig pludselig løs og satte i fuldt firspring ned mod svingdørene for enden af en lang gang. Frem for at åbne dem sprang jeg - udelukkende for som gammel højdespringer at imponere Lisbeth - gennem de små glasruder, der sad lidt over en meter oppe på de store trædøre. Jeg kom uskadet igennem og flygtede videre ned ad Blegdamsvej, hvor jeg i mørket snublede og faldt ned i en udgravning. Her indhentede og fangede de tilkaldte politifolk mig, hvorefter jeg blev lagt i håndjern og ført til psykiatrisk afdeling på Frederiksberg Hospital og bedøvet. Selve springet gennem de store svingdøres glasruder husker jeg, og den dybt imponerede Lisbeth har

siden underholdt folk med, ”hvor fantastisk en højdespringer Jacob er – gennem glasruder!”

Dybt forvirret vågnede jeg op i spændetrøje på den lukkede ved at ham, der lå i sygesengen over for mig, lå i krampelatter. Igen og igen udbød han: ”Hvordan fanden er du, Jacob, havnet her?” Han var et af de mange hashvrag, der var kommet hos mig i Dannebrogsgade, hvor han altid havde set mig som den eneste tilbageholdende og ansvarlige, når de andre lavede alle deres eksperimenter og syretrips. Ikke en eneste gang havde de set mig skæv, sagde han lettere irriteret, hvilket igen gav mig mindreværdsfølelse og følelsen af at være tabt bag en vogn. Jeg prøvede at dysse ham ned af angst for, at andre skulle genkende mig i den store fællestue, men jeg tror, der gik mindst en time, inden hans hashpsykotiske latter faldt til ro.

Hen på eftermiddagen dukkede min far op fra Vestjylland, hidkaldt af Lisbeth. Han var naturligvis dybt bekymret for sin søn, hvis nedtur i hashbulen i Dannebrogsgade han i længere tid havde fulgt på afstand. Hele den uge oplevede jeg som en dissident i Bresjnev-tidens psykiatriske anstalter, idet de gav mig en ordentlig dosis piller, der fik mig til fuldkommen at glemme Lisbeth. Da jeg en trist, tåget dag blev lukket ud og flyttede tilbage til Dannebrogsgade, var mine følelser forandret. Følelsesmæssigt var jeg efter opholdet på den lukkede afdeling ingen tryghedsnarkoman længere. Lisbeth kom efter sit lille sidespring hurtigt tilbage til mig, men skønt jeg lod de blomster, hun havde givet mig som undskyldning, stå og visne i et helt år på mit bord påklistret en seddel med teksten ”blomster fra Lisbeth, må ikke fjernes”, betød hun intet for mig længere. Herefter fik forholdet kun politiske dimensioner, skønt hun efter demonstrationer og fester indimellem overnattede hos mig.

En psykolog konkluderede mange år efter, at to af de psykiske handicap, jeg siden har slæbt rundt på, hidrører fra den oplevelse. Jeg lærte eksempelvis aldrig at give mig så meget hen i kærlighed, at jeg igen ville kunne blive såret. Og jeg lærte, at mennesker kun er til låns. Jeg tror ikke, at jeg siden har været alvorligt jaloux, og i alle mine senere forhold har jeg givet mine partnere så stor frihed, som det var praktisk muligt. For jeg opdagede hver gang, at forholdet efter udfordringer udefra bagefter

blev langt bedre og nåede nye, ukendte og forløsende dimensioner. På kærlighedsmarkedet blev jeg således både liberalist og socialist på en og samme tid, og uden denne psykiske brist havde jeg aldrig kunne lavet *Amerikanske billeder*. Jeg tænker blandt andet på alle de gange i mine vagabondår, hvor jeg var lige på nippet til at ende i et ægteskab med tryghed og endog rigdom, men endte med at brænde broerne bag mig for at kunne komme ”videre ud ad landevejen”.

Hvis noget af denne moralske brist kan føres tilbage til den omvæltning, Erik Sløjfebinder udvirkede for mig i maj 68, ja, så står jeg jo på mange måder i dyb gæld til ham. Hyppigt går det først sent i livet op for mig, hvem jeg skylder mest. Af smerte udvikler man sig, og uden en sådan viden, hvordan ville man så kunne overleve smerten og siden se tilbage på den med glæde? Oplevelsen har naturligvis gjort mig til gode venner med Erik Sløjfebinder, der hver gang griner, når jeg takker ham for hans bidrag til *Amerikanske billeder*. Da filmen om mit liv, *Mit liv i billeder*, i 2016 havde premiere på folkemødet på Bornholm, sad han som den første i biografen. ”Hvorfor kom du helt herover for den film?” spurgte jeg. ”Jamen jeg troede da, at der ville komme noget med om mig,” svarede han grinende.

En klump for meget

Efter mit skræmmende sidespring ud i den borgerlige tosomhed følte jeg mig bekræftet i, at tryghed var ikke at forvente noget af nogen og lade det hele flyde frit omkring mig – stik modsat den forfærdende ensomhed, jeg havde følt i tosomheden, når Lisbeth ikke kom hjem om natten. En ensomhed, jeg desperat havde prøvet at dulme gennem misbrug af Carlsbergs guldbajere. Her i de op til 20 overnattende hashrygeres varmende selskab havde jeg intet behov for ensomhedens smertestillende stimulanser, men kunne holde hovedet oven vande og tilmed få en følelse af ansvar ved at passe på dem og stedet. I mine breve og dagbøger har jeg noteret, hver gang de – der i dag er pæne gymnasielærere, direktører, læger og så videre – kom for at nyde et hostende pust af 68’er-friheden. Selv min lige så retskafne bror Niels Jørgen har jeg breve

I min smalfilm om Dannebrogsgade-tiden sidder jeg og ryger vandpibe sammen med Berthe, men det var nok mest for at vise, at jeg var med på tidens unoder.

fra, hvor han spørger, om jeg kan sende noget mere hash med posten til hans klubkammerater i Esbjerg Atletikforening, eller om de måtte overnatte hos mig under deres stævner i København.

Faktisk følte jeg tit i de år, at jeg var den eneste hæderlige borger, fordi jeg ikke selv røg hash. Efter flere forgæves forsøg i sommeren 1967 var det endelig lykkedes Steve at ryge mig så skæv, at jeg blev bange for at blive kørt ned af sporvogn 5 i Nørregade. Jeg brød mig ikke om denne følelse af ikke at være i kontrol og har muligvis følt, at mit hoved snurrede forvirret og langsomt nok i forvejen. Derimod nød jeg at være den eneste ansvarlige, der var i stand til at holde hovedet højt og tænke klart og snarrådigt, når alle omkring mig lå i deres timelange grineflip. Selv i de mest forsumpede miljøer, jeg siden er havnet i, har jeg altid moret mig over dette behov, mennesker altid har for at føle anstændighed i sig selv ved at se ned på dem, der er endnu længere nede. Eksempelvis stiknar-komanen, der stikker sig i låret, men ser ned på ham, der må stikke sig i halsen. Eller Ku Klux Klan, der ser ned på nynazisterne som de virkelige ”scum bags”.

Også politiet kunne leve med vores 68’er-love, når de hyppigt brasede ind og vækkede os om morgenen for at ransage stedet. Når det var fremmedpolitiet, som kom for at finde de amerikanske vietnamdesertører, jeg forsøgte at give et fristed, inden de skulle sendes i døden, lagde jeg mærke til, at betjentene overheadet ikke ænsede alle de store hashklumper og hashpiber, jeg havde liggende på bordet. Og når det var nar-kopolitiet, åndede vi virkelig lettet op. Dels over at de ikke tog amerikanerne med sig, dels over at de i reglen kun kiggede efter stærkere ting

som morfin, opium og LSD, mens de højst brokkede sig lidt, hvis hashklumperne var for store – eller så snittet til at tage nogle småklumper med i lommen til eget forbrug. Hvor der handles, der spildes, lærte jeg hver gang med lidt ærgrelse og lettelse.

Kun én gang gik det rigtig galt med handelen. En dag fandt politiet en klump hash så stor som en mursten bag nogle bøger på mit skrivebord. Jeg har ingen klar erindring om, hvordan så uansvarligt stort et stykke kom til at ligge der, men fik sandelig nu tilfredsstillet mit behov for spænding ved at blive slæbt med på politistationen, hvor jeg blev sigtet for hashhandel. Den ene forklaring, som jeg mest hælder til, er nok den, jeg stak politiet om de to maoister i forhuset. Per og Alex, som de hed, finansierede deres Mao-revolution gennem hashhandel, og enten havde de lagt klumpen der uden at spørge mig, eller vistnok mere korrekt havde de spurgt mig, om jeg ville opbevare den for dem, da politiet jagtede dem for deres ”USA ud af Vietnam”-overmaling af S-togene, og det hele derfor var blevet lidt for hot.

Den anden forklaring går tilbage til den morgen, hvor det ikke var politiet, der vækkede os alle tidligt, men postbuddet, der kom for at overrække mig 12.000 kroner i erstatning for den ”skade”, jeg fik i Livgarden. Som et lyn fra en klar himmel. 12.000 kroner var virkelig mange penge dengang, og husets mange vidner den morgen fik mig måske overtalt til at bruge nogle af pengene til ”lidt hash til husbrug”. Men jeg husker også, at jeg i et forsøg på at leve op til min families tyngende krav om at gå bogens vej brugte de fleste af pengene på at investere i en stor bogsamling med alle mulige fine bøger af Sartre og Dostojevskij. På den måde kunne jeg dekorere den ene sidevæg over Steinway-flygelet og fremstå som lidt mere borgerlig og intellektuel. Altså endnu et forsøg på at leve op til min fars forventninger. Når han anmeldte, at han ville komme på besøg, fik jeg hurtigt læsset alle beboere ud i et par timer og ”gjort rent bord”, for min far frygtede jeg selvfølgelig mere end politiet. Måske købte jeg også bøgerne for at bruge dem som et endnu bedre gemmested for hashklumper, for det siger sig selv, at jeg aldrig i denne tilrøgethed fik læst en eneste af dem.

Jeg husker, at jeg ærgrede mig lidt over min japolitik, når jeg ikke selv røg hash. Eller rettere ikke inhalerede røgen, ligesom jeg lærte ikke at gøre det, når jeg siden blaffede i USA, hvor de unge altid som det første lod en joint gå rundt i bilen, inden de spurgte, hvor jeg skulle hen. Jeg kunne nemlig ikke tale ordentligt engelsk, når jeg var skæv, hvilket var pinligt, når det næste lift typisk var med en "straight" bankmand eller nogen, jeg ville fotografere – det vil sige observere helt cool.

Resten af pengene fik jeg brug for nu i forsøget på at flygte fra problemet, inden retssagen skulle begynde et par måneder efter. Kristen Godfrey skulle ned og holde jul hos sine rige forældre i Tunesien, hvor hendes far arbejdede som læge, og hun foreslog straks, at jeg tog med derned. De havde en luksusvilla lige ved siden af præsidentpalæet i Karthago, hvor hendes far i julen arbejdede frivilligt som læge. Sammen med Kristen rejste jeg i primitive bumletog, hvor vi i decemberkulden mellem får og høns lavede bål for at holde varmen, og derefter red vi på kamel langt ud i Sahara til grænsen mod Algeriet. At have en pige duvende foran mig på ørkenskipet er noget af det mest sexede, jeg har oplevet. Vi boede hos beduinerne i oaser og lærte at overholde fasten under ramadanen – og glæden ved ud på natten sammen med dem at kaste os over maden og efterfølgende falde bøvsende omkuld af træthed. Og så var det jo så meget mere bekvemt, når fasten ud på natten blev brudt, og der blev givet tilladelse til (som foreskrevet "la hayâ fid-dîn" – der er ingen generthed i Islam) at have sex på gedeskind omgivet af ræbende, enøjede og halvblinde end at have sex blandt alle de tilrøgede, sultne øjne, der altid hvilede på os derhjemme i mit, sammenlignet med dette, luksuriøse baggårdsslum. Jo, der var nok af anledninger til at få nye visioner. Særligt den tedrikkende arabiske kultur med dens sørgmodige violinmusik i den tætbyggede souk gjorde stærkt indtryk på min første rejse uden for min europæiske navlebeskuelse.

Men overalt ramte fattigdommen og sygdommene – særligt de mange øjensygdomme og blindheden – nogle dybere tangenter i mig, og inspireret af dr. Godfreys frivillige arbejde vakte det min barndoms Albert Schweitzer-drømme til live. Jeg blev slået af skyldfølelse over det eskapistiske liv, jeg hidtil havde levet, og frem for at flygte videre ud i verden

En af de utrolig gæstfrie beduinfamilier, vi boede hos i en oase på den anden side af Gafsa.

Efter Vesterbros mørke hashtåger var det en befrielsesrus at ride opløftet 500 kilometer inde i Saharas vidtstrakte og hvide ørkenlys.

Hvem kan mon undgå – ridende på et æsel med vajende palmegrene omkring sig – at få stærke åndelige visioner?

lige nu, ville jeg tage hjem og gøre op med hele vores pseudooprør og være med til at skabe en mere retfærdig verden.

Jeg lod mit hår klippe kort, og da jeg mødte op til retssagen, var jeg så pænt soigneret i jakkesæt, hvid skjorte og slips, at min mor for en gangs skyld ville have været aldeles stolt af mig. Jeg har i dag ingen anelse om, hvorvidt jeg stod til en fængselsstraf eller som førstegangsovertræder blot til en stor bøde, men jeg holdt så blændende en forsvarstale om, hvordan jeg havde gennemgået en altgennemgribende forandring af mit liv, efter at jeg havde haft ”en stærk vision i ørkenen”, at jeg blev fuldstændig frikendt. Tja, så syret et udtryk brugte jeg faktisk, og hvem ved, om den høje dommer, ligesom politiet, var med på tidens visioner? Under alle omstændigheder blev dette begyndelsen til et opgør for mig, som socialt førte mig direkte ind i min mest ekstremistiske deroute, der mindede ikke så lidt om den, vi i dag oplever med så mange unge, der går den lige vej fra hashmisbrug til radikalisering.

Prædikater

I mit voksende engagement i de fattige lande begyndte jeg på en og samme tid at reagere mod det, jeg mere og mere så som de privilegeredes ungdomsoprør, skønt jeg selv var et produkt af det og lagde hus til det. Og samtidig beundrede jeg dets ofte utrolig velformulerede solidaritet med det, de kaldte ”arbejderklassen” og de ”udbyttede” fattige lande.

Men nåede jeg nogensinde at *integrere* mig med de danske 68’ere, ungdomsoprørere, kollektivister og særligt hippier, som jeg i USA udviklede stærke fordomme over for midt i mit samtidige kærlighedsforhold til dem? Der var jo både i Danmark og USA god grund til at gøre oprør mod borgerlighedens hule floskler om i demokratiets navn at støtte masse mordet på fire millioner vietnamesere og undertrykkelsen af millioner af fattige i vores kolonier, halvkolonier og hjemlige ghettoer. Men for langt de fleste af os oprørere udmøntede det hele sig ikke i andet end lige så hule erklæringer om solidaritet og fred uden noget forsøg på en egentlig livsstilsændring til gavn for de fattige – andet end eksempelvis en kort tids tredjeverdeninspirerede gevandter og forfaldne hytter

på Herrens mark i Thy. De fleste opgav ikke deres privilegier, og mange overtog de bedste direktørvillaer i Hellerups dyreste kvarterer, hvorfra mange af dem var rundet. Der var vist kun 10 af disse såkaldte kollektiver i 1968, men flere tusind landet over, kort efter jeg forlod Danmark i 1970.

Det, jeg allerede fornemmede, var, at de blot videreførte forældrenes tosomhed i mere kollektive rammer og erstattede forældrenes skænderier om penge og børneopdragelse med nu at hærge hinanden med et sandt regelregimente, som de kaldte demokrati. De indførte endeløse gruppemøder med uddelegering af pligter om ting, som ikke interesserede den enkelte, og endte ofte i noget, der lignede maosismens værste udskejelser i selvkritik, hvor man daglig skulle tage stilling til, ”hvordan har vi det med hinanden?” Med ”Flugten til Amerika” kom jeg væk fra dette europæiske regeltyranni og følte mig for en kort tid befriet i de amerikanske kollektiver.

Mange steder endte det herhjemme i fascistiske tilstande, hvor de psykisk stærkeste herskede og brugte veltalenhedens venstreorienterede floskler til belærende at tryne de svageste på plads. Sådanne tilstande oplevede jeg i al fald hyppigt, da jeg efter fem år i USA vendte hjem og begyndte at holde foredrag i mange af disse kollektiver, såsom Tvind og Svanholm Kollektivet, hvor der kunne være en utrolig dårlig ikkefælles stemning.

Jeg har altså mine grunde til, hver gang medierne siden har kaldt mig ”hippie” og ”gammel 68’er”, at reagere voldsomt. Kan man virkelig skælde et menneske ud for at være hippie og 68’er, når vedkommende ikke rigtig røg hash og ikke gik i hippiegevandter, men måske nok fremstod som lidt af en ulv forklædt i militær fåreskindspels? En, som ikke var i stand til at bolle frit og løssluppet til højre og venstre, og som ikke anede, hvem Steppelvene var (før jeg så filmen). Med andre ord et menneske, som hele hippietiden og 68’erne slet og ret gik hen over hovedet på. Og så kan man måske inden for rimelighedens grænser gøre det alligevel, da jeg jo på en vis måde samtidig var en foregangsmand. For før de fleste kollektiver overhovedet opstod efter 1970, var jeg allerede ved at lukke mit eget. Og mens de fleste måtte indføre hele dette

Da jeg flyttede ind i mit kollektiv i sommeren 1967, var jeg en pæn, kortklippet konservativ ung mand. Da jeg flyttede til USA i marts 1970, var jeg en langhåret, radikaliseret og vred ung mand.

dehumaniserende regeltyranni med endeløse gruppemøder for at få de samspilsramte forhold til at fungere, ja, så levede vi op til 20 mennesker sammen, nærmest i én stor stak i et og samme rum, uden at jeg eller nogen af de andre i menneskestablen overhovedet nogensinde fandt på at kalde det for et kollektiv. Fuldstændig frigjort fra regler og lange optagelsesprøver stillede jeg, eller hvem der nu tilfældigvis stod ved døren, aldrig nogen spørgsmål til dem, der bankede på og ville ind. Vi accepterede menneskene, som de var – på godt og ondt – uden at forsøge at lave dem om.

Ligesom jeg i 80'erne oplevede det, da jeg problemfrit indkvarterede op til 66 arabiske flygtninge i min lejlighed i Købmagergade med en tilsvarende japolitik, mener jeg, at man kan skabe de rigtige, positive rammer med sit inkluderende eksempel, som får det hele til at køre helt uden vedtagne regler og gruppemøder. Selvfølgelig er der altid nogen, der som den lidt højtflyvende overklassedatter Kristen skaber lidt selvsjult, men jeg bryder mig ikke om at bruge ordet anarki, da vi så allerede bevæger os over i stramme ideologier, der let spærrer os inde i nye regler, men måske var det netop det, vi havde levet sammen under i Dannebrogsgade.

Mens de fleste unge havde behov for at finde svar og fodfæste i tidens bokse og identiteter, lod jeg mig med mit svage fundament blæse hid og did med vinden af de identitetssøgende unge, jeg mødte på min vej – indtil jeg endte med at definere mit manglende ståsted som at sige ja til alle. Hvilket leder til tanken om, at det måske alligevel lykkedes mig at integrere mig med hippierne, fordi jeg i virkeligheden var *den eneste* rigtige hippie og kollektivist, mens alle de andre endnu var konforme studerende, der passede deres studier? Eller var jeg blot en kedelig gennemsnitsstuderende, mens alle de andre var rigtige hippier? ”The answer, my friend, is blowing in the wind.”